

ΤΑ ΕΙΔΩΛΑ

Ἐκ τῆς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην γλωσσικῆς μελέτης τοῦ κ. Ἐμ. Δ. Ροῖδου, ἣν ἐκδόθουσα, εἰς ὀγκώδη τόμον κατ' αὐτάς, ἀποσπόμεν τὴν ἀρχὴν τοῦ Προλόγου Σ. τ. Δ.

Ματαιοπονίαν, ἀργολογίαν, ἀναμάσθημα, κηρύττουσιν ἐκ τῶν προτέρων πᾶσαν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος ἀνακίνησιν οἱ πιστεύοντες ὅτι τοῦτο ἐλύθη πρὸ πολλοῦ, ἀφοῦ ὅλοι ἐννοοῦσι τὴν καθαρῆσαν τῶν ἐφημερίδων καὶ εἰς ταύτην συντάσσουσιν οἱ δικασταὶ τὰς ἀποφάσεις των, αἱ Τράπεζαι τοὺς ἰσολογισμούς των, τὸ ἀύλαρχεῖον τὰ προσκλητήρια εἰς τοὺς χοροὺς καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπαστυνόμοι καὶ κλητῆρες τὰς ἐκθέσεις καὶ τὰς ἀναφορὰς των. Ἄν ὅμως ἀδύνατον εἶναι καὶ εἰς τοὺς πρωτεύοντας τῶν ἡμετέρων λογίων νὰ ἐκφράσωσι δι' αὐτῆς τὰ νοήματα καὶ τὰ αἰσθητά αὐτῶν μετὰ τοῦ ἐλαχίστου ἐκεῖνου ὅρου ἀκριβείας, ζωηρότητος, χάριτος καὶ εὐφωνίας, ὅστις ἀπαιτεῖται καὶ ἀπὸ τὸν ἔσχατον παντὸς ἄλλου ἔθνους φυλλαδογράφου, τοῦτο δὲν εἶναι, ὡς φαίνεται, μέγα κακόν. Τοὺς συνηγόρους τῆς λύσεως πρέπει νὰ υποθέσωμεν πιστεύοντας ὅτι σκοπὸς τῆς καταβολῆς τσοσούτων θυσῶν, μόχθων καὶ ἀγώνων πρὸς ἀναδρομὴν εἰς τοὺς προγονικοὺς τύπους δὲν ἦτο ἡ μετάδοσις εἰς τὴν γραπτὴν ἡμῶν γλώσσαν ποσοῦ τινος τῶν ἀρετῶν τοῦ ἀρχαίου λόγου, ἀλλὰ μόνη ἡ ἐπάκριαια πρὸς γονδρικὴν συνεννόησιν περὶ τῶν κοινοτάτων πραγμάτων, τῆς ὁποίας δὲν στερεῖται οὐδ' αὐτὴ τῶν Ἑσκιμῶν, τῶν Κάρφων καὶ τῶν Εἰροκαίων. Τοῦτο ὀνομάζουσι λύσιν καὶ πάντα τὸν μὴ εὐρίσκοντα αὐτὴν ἐπαρκῆ ἔχει μόνον ματαιόσχολον, ἀλλὰ καὶ ἀνακόλουθον, προσκαλοῦντες αὐτὸν νὰ γράψῃ ἐπιστημονικὸν ἔργον εἰς δημόδιον γλῶσσαν καὶ μάλιστα ἀμιγῆ ἀπὸ πᾶσαν μὴ συνήθη εἰς τὸν λαὸν λέξιν. Πάντα ταῦτα καὶ ὁ βαθμὸς τῆς συμφωνίας αὐτῶν πρὸς τὴν στοιχειώδη λογικὴν ἐξετάζονται εἰς τὰ ἐπόμενα κεφάλαια, εἰς ἐν δὲ μόνον πρᾶγμα πρέπει ἐξ ἀρχῆς νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου, ὅτι τὴν μεταβάσιν ἀπὸ τὴν λεγόμενῃ καθαρῆσαν εἰς γραπτὴν γλῶσσαν ζωντανὴν οὐδέποτε παρεστήσαμεν κατορθωτὴν διὰ πηδήματος, ἀλλὰ διὰ μόνου τοῦ καθαρισμοῦ τῆς καθαρῆσαν ὁμοειδέως, ἥτοι τῆς βαθμικῆς ἀπολυμάνσεως τοῦ γραπτῶν λόγου ἀπὸ τὰ ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸν προφορικὸν νεκρὰ στοιχεῖα, τοιαῦτα δὲ οὐδεὶς ἔρριψεν ὅσα ἡμεῖς εἰς τὴν θάλασσαν, οὐδὲ τὸ ἡμισυ, πιστεύομεν, τούτων. Διὰ πᾶσαν λοιπὸν ἄλλην δύναται νὰ κατηγορηθῇ τὸ ἔργον ἡμῶν ἔλλειψιν ἢ κακίαν, ἀντίφασιν ὅμως εἰς αὐτὸ δὲν ὑπάρχει καμία.

Τὸ κυρίως κινήσαν ἡμᾶς ν' αὐξήσωμεν τὸν φοβερὸν ὄγκον τῶν ὅσα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος ἐγράφθησαν περὶ τῆς νεοελληνικῆς εἶναι, ὅτι οὐδεὶς οὔτε τῶν ἀρχαιότερων οὔτε τῶν σημερινῶν λογίων ἐθεώρησε πρέπον νὰ ἐξετάσῃ τὸ σύνολον τοῦ ζητήματος συστηματικῶς. Τὸ κάλλιστον αὐτοῦ ἔργον ἐπέγραψεν ὁ Κοραῆς Ἄτακτα, ἀλλὰ πολὺ τούτων ἀτακτοτέρα εἶναι τοῦ Δρούκα, τοῦ Κεδρικᾶ, τοῦ Οἰκονόμου, τοῦ Χρυσοβέργη, τοῦ Ἀσωπίου καὶ τοῦ κ. Κόντου αἱ ἀσύρραπτοι παρατηρήσεις. Τὸ δὲ πρὸ πάντων περιπλέκον τὸ ζήτημα εἶναι, ὅτι οὐδεμία γίνεταί εἰς τὰ ἐριστικὰ ταῦτα ἔργα διακρίσις μεταξὺ ἐπιστημονικοῦ ἀξιώματος καὶ δεκτικῆς συζητήσεως προσωπικῆς γνώμης. Ἐκ τούτου συμβαίνει ἔχει μόνον νὰ ἐξακολουθῶσιν ἀμφισβητούμενα τὰ μὴ ἀμφισβητήσιμα, ἀλλὰ καὶ νὰ προσκυνῆται πλειστάκις ὡς γλωσσικὸν ἀξιῶμα ἢ ἀντίθετος τούτου πλάνη. Ὅπως ὁ Δρούκας καὶ ὁ Φωτιάδης, οὕτω καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῶν φαίνονται φοροῦντες ἀκόμη δίσπρα,

ἔχοντα τὴν ἰδιότητα νὰ παριστάνωσι τὰ πράγματα ἀκριβῶς ἀνεστραμμένα. Οὐδὲν τῷ ὄντι συνηθέστερον παρὰ ν' ἀκούη τις σοφοῦς ἄνδρας λαλοῦντας περὶ τῆς φθορᾶς τῶν τύπων τῆς λαλουμένης, περὶ χρήσεως ἀναλόγου τοῦ ἐκάστοτε θέματος γλώσσης, περὶ τῆς ἀπανταχοῦ ὑπάρξεως διαφορᾶς μεταξὺ τῆς γραπτῆς καὶ τῆς λαλουμένης ἢ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἀναστάσεως τοῦτο ἢ ἐκεῖνου τοῦ τύπου. Ἡ ἐκ τούτων ἐκπληξίς τοῦ θεωροῦντος τὰ πράγματα ἄνευ δίοπτρων εἶναι ἐξ ἴσου εὐλογος, ὡς ἂν ἤκουε σημερινούς ἰατροὺς ἢ γημικούς συζητοῦντας περὶ τοῦ Ἀρόφ, τῆς ἰάσεως τῶν ρευματισμῶν διὰ τοῦ πενταγώνου, τοῦ ἀφλέκτου τῆς σαλαμάνδρας, τῶν ἀρετῶν τοῦ μανδραγόρα, τῆς συμπτώσεως τῶν δυσάσטרων ἢ τῆς σχέσεως πρὸς τὰ μέταλλα τῶν πλανητῶν. Οὐδὲν τῷ ὄντι ἔχουσι νὰ φθονήσωσιν εἰς τὰς ἀνωτέρω αἰ γλωσσικὰ πλάνα, τὰς ὁποίας ὀνομάσαμεν Εἶδωλα, οὐδ' εἶναι δυνατόν νὰ διεξαχθῇ λογικὴ συζήτησις περὶ γλώσσης, ἐφ' ὅσον μένουσι ταῦτα ὀρθά. Πρῶτος καὶ ἀπαραίτητος τοιαύτης συζητήσεως ὅρος εἶναι νὰ πεισθῶσι πάντες, ὅτι ἡ ἄσχετος πρὸς τὴν ἔρευναν τῶν νοημάτων καὶ περιοριζομένη εἰς μόνους τοὺς φθόγγους καὶ τοὺς τύπους γλωσσολογία κατετάχθη ἀπὸ πολλοῦ ἤδη εἰς τὰς θετικὰς καὶ παρὰ τῶν πλείστων εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, καὶ ἐπομένως ἐξ ἴσου ἀνεπίδεκτα ἀμφισβητήσεως ὅσον καὶ τὰ τῆς βοτανικῆς, τῆς γημετρίας ἢ τῆς γεωλογίας εἶναι τὰ κατωτέρω θεμελιώδη αὐτῆς ἀξιῶματα:

Α') Ὅτι ἡ διὰ τοῦ χρόνου ἐλάττωσις τοῦ μήκους τῶν λέξεων καὶ τοῦ πλήθους τῶν καταλήξεων ἐγκτεταί εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπίνης λαλιᾶς.

Β') Ὅτι ἡ ἐλάττωσις αὐτὴ εἶναι εἰς πᾶσαν γλῶσσαν ἀνάλογος τῆς ἡλικίας τῆς καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς πνευματικῆς δραστηριότητος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ λαλοῦντος αὐτὴν ἔθνους.

Γ') Ὅτι ἐκ τῆς τοιαύτης μειώσεως τῆς φωνῆς καὶ τοῦ τυπικοῦ, ἔχει μόνον οὐδεμία προκύπτει ζημία, ἀλλὰ καὶ μεταδίδεται εἰς τὸν λόγον ἀνωτέρως βαθμὸς ἀκριβείας, ἐναργείας, δξύτητος καὶ εὐχρηστίας.

Δ') Ὅτι πρὸς ἐκτίμησιν τῆς σχετικῆς ἀξίας τῶν γλωσσῶν λαμβάνεται πρὸ πάντων ὑπ' ὄψιν ἡ λιτότης καὶ ὀμαλότης τοῦ τυπικοῦ, ἐκάστης αὐτῶν, καὶ ἐπομένως τελειότερα πάσης ἄλλης ἐμολογεῖται ἢ σχεδὸν ἄκλιτος Ἀγγλική, εἰς δὲ τὰς δύο κατωτάτας βαθμίδας τάσσονται παρὰ πάντων διὰ τὸ πολὺπλοκον τῆς κλίσεως ἡ Γερμανικὴ καὶ ἡ Ῥωσικὴ.

Ε') Ὅτι αἱ λεγόμεναι κλασικαὶ γλῶσσαι κατ' οὐδὲν ὑπερέχουσι γραμματικῶς τὰς νεωτέρας.

Σ') Ὅτι ἡ ἀπὸ τῶν προομηρικῶν μέχρι τῶν σημερινῶν χρόνων ἐλληνικὴ εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ γλῶσσα, οὔτε φθαρεῖσα, οὔτε βαρβαρωθεῖσα οὐδ' ἄλλο τι παθεῖσα, ἀλλὰ κατ' ἐσωτερικούς καὶ ἀναγκάσιους νόμους ὡς πᾶσα ἄλλη ἀναπτυσθεῖσα.

Ζ') Ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν λόγων ἐκ τῶν ὁμοίων προήλθεν ἡ κατάργησις γραμματικοῦ τινος τύπου ἀποβαίνει ἀδύνατος ἢ ἀναξιῶσις αὐτοῦ.

Η') Ὅτι εἶναι μὲν δεκτικὰ συμμίξεως αἱ λέξεις δύο γλωσσῶν ἢ δύο περιόδων τῆς αὐτῆς, ἀλλ' ἀδύνατος ἡ μίξις γραμματικῶν τύπων.

Πάντων τῶν ἀνωτέρω παρέχονται ἐν τοῖς ἐξῆς ἀποδείξεις ψηλαφηταί, οὐδεμίαν ὅμως ἔχει, πιστεύομεν, ἀποδείξεως ἀνάγκην ὅτι ἡ γραπτὴ ἡμῶν γλῶσσα εἶναι ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ἐπαναστάσις κατὰ τῶν γλωσσικῶν τούτων νόμων, τὰς δὲ ἐπαναστάσεις οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ δικαιώσῃ πλην τῆς ἐπιτυχίας. Ἀδιάφορος τῷ ὄντι θὰ ἦτο ἡ ἀθέτησις οἰουδήποτε νόμου, ἂν ἀπειδεικνύετο ἡ καθαρῆσαν ὅσον πᾶσα ἄλλη γλῶσσα ἐπαρ-

κῆς ὄχι μόνον πρὸς συνεννόησιν, ἀλλὰ καὶ φιλολογικὴν χρῆσιν. Δύσκολον ὅμως εἶναι νὰ τὴν πιστεύσωμεν τοιαύτην, ἐνῶ βλέπομεν καὶ αὐτὰ τὰ χθῆς πολιτισθέντα ἔθνη, τὴν Ῥωσσίαν, τὴν Ῥωμουνίαν καὶ τὴν Σερβίαν, ἐχούσας ἤδη συγγραφεῖς, ἡ μὲν ἐνδόξους, αἱ δὲ τουλάχιστον δημοτικούς, ἐνῶ ἡ Ἑλλάς ἀνέδειξε μὲν δύο ἢ τρεῖς ἐφχαίλλους τῶν ἀλλαγῶν ἑλληνιστάς, συγγραφεῖς ὅμως οὔτε μεγάλον οὔτε μικρὸν οὐδ' ἀπλῶς ὑποφερτὸν κἀνένα . . .

E. Δ. ΡΟΪΔΗΣ

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝΑ

(VICTOR HUGO)

Ἡ ὑπεροκόμιος ἐποποιεῖα ἦν ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον κατέλειπεν, οὐχὶ πλήρη ἀντυχῶς, ὁ μέγας ποιητής, ἐμελλε ν' ἀποτελέσῃ ἐν μέρος τῆς τριλογίας τὴν ὁποίαν εἶχε συλλάβῃ ἡ ἀχανὴς διάνοιά του, καὶ ἦς τὰ δύο ἕτερα μέρη ἐπέγραψε La légende des siècles καὶ Dieu.—Τὸ «τέλος τοῦ Σατανᾶ», οὗτινος τὸ πρῶτον κεφάλαιον παραθέτομεν ἐμμέτρως μεταφρασθὲν, ἀρχεται διὰ τῆς πτώσεως τοῦ Ἀρχαγγέλου, καταλήγον εἰς τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐξάρτισιν, ἣτις κατορθοῦται διὰ τοῦ ἀγγέλου τῆς Ἐλευθερίας εἰς ὃν μετετρέπη, ὑπὸ τὸ βλέμμα τοῦ Παναγάρχου, μικρὸν περὶ τὸ ἀντάρτον, μόνον αὐτὸ περισωθὲν ἀγρόν, καὶ ἀπομείναν παρὰ τὸ ἄκρον τῆς ἀβύσσου κατὰ τὴν στιγμήν τῆς πτώσεως.

Σ. τ. Δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

"ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΝΥΞ,"

Α'.

Ἐγκρημιζότουσαν τέσσερις χιλιάδες χρόνια τώρα.

Ποτέ του δὲν ἠμπόρεσε ν' ἀράξῃ λίγη ὥρα
ἢ νὰ σηκώσῃ τὸ πλατύ, τεράστιο μέτωπό του.
Κ' ἐβυθίζοτουσαν στὴ νυχτιά μ' ὄγρον τὸ πρόσωπό του
Κατάμονος· κι' ὀπίσω του, στὴν ἄσπαστη μαυρίλα,
Τῶν φτερουγιῶν του τὰ φτερά λαφρόπεφταν σὰν φύλλα.

Κεραυνωμένος ἔπεφτε, βουδὸς ἀπ' τὴ φοβέρα,
Μ' ὀλάνοιχτο τὸ στόμα του, τὰ πόδια στὸν αέρα,
Καὶ μὲ τῆς μαύρης ἄβυσσου τὴ φρίκη μὲς στὸ βλέμμα.
Σάχνου: — Κατάρτα! — ἐφάναζε μὲ μάτια ὅλο αἶμα,
Κι' ὁ λόγος του ἔγειν' ἄνθρωπος, καὶ Κεῖν στερνὰ ὀνομαζέτη.

Ἐγκρημιζότουσαν! Ἄξαφνα, ἀπὸ ἓνα βράχο ἐπιάστη·
Τὸν ἐσφιξε στὸ χέρι του σὰν ὁ νεκρὸς τὸ χῶμα
Καὶ κρημασμένους ἔμεινε. Μ' ἀπ' τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
Κἀπόσις ἀκούστηκε μεμιαῖς νὰ τοῦ φωνάξῃ: — Κάτου!
Ὁ κάθε ἥλιος γύρω σου θὰ σβύσῃ τὴ φωτιά του
Καταραμένε! — Κ' ἡ φρικτὴ ἐκείνη καταδίκη
Σκορπίστηκε καὶ ἐχάθηκε στοῦ ἄπειρου τὴ φρίκη.
Χλωμὸς ἐκεῖνος κῦτταξεν εἰς τῆς αὐγῆς τὸ χῶμα.
Οἱ ἥλιοι βρῖσκονταν μακριά, μὰ ἔλαμπαν ἀκόμα.
Κι' ὁ Σατανᾶς σηκῶνωντας καὶ χέρια καὶ κεφάλι
Εἶπε: — Ψευτιά! — Κ' ἡ λέξις του, καθὼς ἐκεῖν' ἡ ἄλλη,
Ἐγέγεινε ὑστερα ψυχὴ τοῦ Ἰουδα τοῦ προδότη.

Σὰν ἓνα γάλκινο εἶδωλο, ἐκεῖ στὴν αἰωνιότη
Ἐμεινε ὀρθὸς στὸ βράχο του ἀκόμα χρόνους χίλιους,
Κυττάζοντας ἀδιάκοπα στοὺς μακρυσμένους ἥλιους.
Οἱ ἥλιοι πάντα ἦταν μακριά, μὰ ἔλαμπαν ἀκόμα.
Ὁ κεραυνὸς τότε ἔσκισε ὅλο τὸ οὐράνιο ζῶμα.
Ὁ Σατανᾶς ἐγέλασε, στὸ ἀστροπελέκι φθῶντας,
Καὶ ἡ μαυρίλα ποῦ πυκνὴ ἀπλώνονταν πετῶντας
Ἀπὸ τρομάρα σείστηκε! Τὸ φύσμα αὐτὸ στερνὰ,
Μπήκε, μὲ χρόνους καὶ καιροὺς, ψυχὴ τοῦ Βαροαβᾶ.

Ἐπέρας' ἓνα φύσμα καὶ τὸν γκρημίζει πάλι
Μέσα στὴ μαύρη σκοτινιά, μὲ πρῶτο τὸ κεφάλι.

B'.

Τὸ πέσιμο ξανάρχισε.—Κατάμαυρος, ἀπαίσιος,
Τρούπιος μὲ τρούπιαι φωτεραις, ὁ οὐρανὸς ὁ ἐξαίσιος
Γεμάτος ἥλιους, ἔμεινε στὰ ὕψη μακρυσμένους,
Ἐνῶ τὸ φῶς τρεμούλιαζε, κι' ὁ μέγας κρημισμένος,
Ὁλόγυμνος, ὀλάσκημος, βαρὺς ἀπ' τὸ ἐγκλημά του.
Ἐπεφτε, κ' ἔπεφτε γοργά, μὲ τὸ κεφάλι κάτω.
Κάτου, πῶς κάτω πάντοτε σὲ χάος ποῦ δὲν τελειώνει·
Χωρὶς ποτὲ γιὰ ν' ἀρπαχτῆ νὰ βοῆ αὐτοῦ μιὰ μόνη
Πέτρα ἢ βράχος ἢ βουνό, νὰ πάψῃ ἐκεῖ τὸ δρόμο·
Μὸν νύχτα αἰώνια!... κ' ἔκλεισε τὰ μάτια του μὲ τρόμο.

Σὰν πάλε τὰ ξανάνοιξε, τρεῖς ἥλιοι εἶχαν μείνει,
Γιατ' ἡ μαυρίλα ἔφαγε τὴν καταστράϊν ἐκείνη·
Οἱ ἄλλοι ἥλιοι χάθησαν σθυμένοι.

Γ'.

Ἐνας βράχος
Ἀπ' τὸ σκοτάδι ξέβγαينه σὰν χέρι ἐκεῖ μονάχος.
Τὸν ἄρπαξε, κ' ἐπάψανε τὰ πόδια του νὰ πλένε.

Τότε τὸ ὄν τὸ φοβερό, ὅπου «Ποτέ» τὸ λένε,
Ἐσυλογίστη, γέροντας στὰ χέρια τὸ κεφάλι.
Καὶ οἱ τρεῖς οἱ ἥλιοι, ἀπὸ μακροῦ, σὰν ὀφθαλμοὶ μεγάλοι
Ὅλο τὸν κῦτταξαν, μ' αὐτὸς δὲν ἔστρεψε τὸ μάτι.
Ἦ ἔκτασις, ὀλόγυρα, γεννοῦσε τὴν ἀπάτη
Σὰν νὰ ἦταν κάμπος κάτω ἐδῶ, τὴν ὥρα ποῦ νυχτώνει
Καὶ λίγο λίγο σβύνεται τοῦ ὀρίζοντα ἡ ζώνη.
Μακριὰς ἀχτίνες ἔγλυφαν τὰ πόδια τοῦ ἀντάρτη
Κι' ὁ ἴσκιος του ἀπλώνονταν ἀτέλειωτο κατάρτι.
Κάτου, τοῦ χάους οἱ κορφαὶς πηγαῖναν φύγια χούγια.

Ἄξαφν' ἀπὸ ταῖς πλάταις του δυὸ τρομερὰ φτερούγια
Φυτρῶσαν, κ' ἐκατάλαβε πῶς τέρας εἶχε γένη.
Αἰσθάνθηκε πῶς μέσα του ὁ ἄγγελος πεθαίνει,
Καὶ κάπως τὸ λυπήθηκε! Κ' ἐνῶ τὰ δυὸ φτερά του
Μὲ ταῖς γυμναῖς μεμβράναις τοὺς παγῶναν τὰ πλευρά του,
Ἐσταύρωσε τὰ χέρια του, κι' ἀσκῶνωντας μεμιαῖς
Τὴ χαιτή, ὡς νὰ μεγάλωσε μέσα στὴν τιμωρία,
Μονάχος κεῖ στὴν ἄβυσσο, ὅπου τὸ πᾶν ἐχάθη,
Ἐστήλωσε τὰ μάτια του μὲς στὴς νυχτὸς τὰ βᾶθη.

Ἦ σκοτινιά ἡ σιγαλή, μὲ μαυρισμένα στήθη,
Ἐπήγεινε αὐξάνοντας, καὶ ὀλουρανὶς ἐγύθη.
Καὶ πίσω ἀπὸ τὸ ὕστερο, τὸ μακρυνὸ ἀρωτῆρι,
Σὰν νὰ εἶχαν σκισματιαῖς στὴν καταχνιά ξεσεῖρει.

Οἱ τρεῖς οἱ ἥλιοι ὅλοι μαζί τὴ λάμψι τους ἐγύναν
Ὅμοιοι μὲ ρόδας πύρινας ποῦ ἀπ' ἐν' ἄρμα ἀπομείναν,
Ποῦ νὰ κατασυντρίφτηκε σὲ κάποια οὐράνια μάχη.
Ἀπ' τὴ μαυρίλα, τὰ βουνά, καθένα σὰν μιὰ ράχη
Θωρακωτοῦ, ξεφύτρωναν. Κι' ὁ Σατανᾶς φωνάζει:
— Πάντα νὰ βλέπω θὰ μπορῶ! Λοιπὸν τί μὲ πειράζει!
Αὐτὸς γαλάζιον οὐρανὸ θὲ νάχῃ κ' ἐγὼ μαῦρο,
Μὰ δὲν θὰ πάω στὴν πόρτα του συχωρεσι γιὰ ναῦρω.
Ναί, τὸν μισῶ. Μοῦ φτάνουσε τρεῖς ἥλιοι. Τί μὲ μέλει
Ἄν ἐδῶ κάτω μ' ἔριξε; Αὐτὸ εἶναι περογέλι!
Μισῶ τσ' ἀχτίνες καὶ τὸ φῶς στὸν κόρφο τῆς γεέννας!

Μὰ ἄξαφν' ἀνατρίχιασε· δὲν ἔμεινε παρ' ἓνας.

Δ'.

Ἦ ἄβυσσος ἐγάνουσαν. Ὅλα ἦταν δίχως σχῆμα.
Ἦ σκοτινιά ὅλο ἀνέβαινε μὲ φουσκωμένο κύμα,
Κ' ἔμοιαζε σὰν πλημμύρισμα, σὰν πνίξιμο, σὰν κάτι
Ποῦ ἦτανε κι ἐπέρασε, ποῦ ἦταν σιωπὴ καὶ ἀπάτη.
Κ' ἐδυσκολεύουσαν νὰ εἰπῆς, μέσα στὴ φρίκη ἐκείνη,